

הנחיות והמלצות למורים לשימוש במצגת "ט"ו בשבט – בין האדם לסביבה"

קהל היעד: תלמידי כיתות ז-ט הלומדים על ט"ו בשבט

משך הפעילות: 45 דקות

המלצה: לפני העבודה עם המצגת מומלץ להקרין בכיתה את [הסרט הפותח על ט"ו בשבט](#), ולאחר מכן לתת לתלמידים לעבוד באופן עצמאי ביחידה ללימוד עצמי – ["מה לט"ו בשבט ולתחנת הכוח בחדרה?"](#)

הרעיון:

1. ט"ו בשבט בימינו הוא בין היתר חג איכות הסביבה, ומהווה הזדמנות לעסוק בנושא זה בכיתה.
2. יחסי הגומלין בין האדם לסביבה עברו תמורות במשך השנים. ככל שחלף הזמן האדם החל להשתמש יותר בטבע לצרכיו, והחל להשפיע יותר על הטבע באמצעות זיהום סביבתי, שינוי הנוף ועוד. עבר זמן רב עד שהאדם הבין את ההשלכות של פעולותיו על הטבע, ובסופו של דבר גם עליו. כיום יש מודעות רבה יותר לנושא השמירה על הטבע למענו ולמען הדורות הבאים.
3. בסיפור הבריאה (השני) בספר בראשית נאמר על האדם כי הוא הוצב בגן העדן כדי "לעבדה ולשמרה", ממש כפי שהיום אנו מבינים שאנו צריכים לנהוג כלפי עולמנו.

מהלך הפעילות:

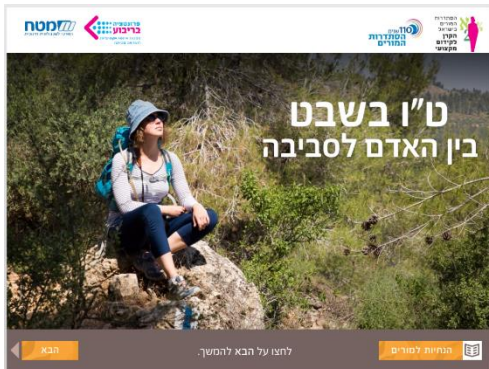
במסגרת הפעילות ידונו התלמידים בשינויים שחלו ביחסי הגומלין בין האדם לטבע, בהיבטים החיוביים של שינויים אלה ובהיבטים השליליים שלהם, ויעלו רעיונות כיצד בני האדם יכולים למזער את ההיבטים שליליים.

לאחר מכן יכירו התלמידים את שני סיפורי הבריאה בספר בראשית, ואת הדרכים השונות שבהן בא לידי ביטוי הקשר המצופה בין האדם לסביבתו בכל אחד מהסיפורים.

לבסוף, התלמידים יכינו קמפיין פרסומי שמטרתו להנחיל לציבור את התפיסה הבאה לידי ביטוי בסיפור הבריאה השני.

שקופית 1 – שקופית פתיחה

ט"ו בשבט – בין האדם לסביבה

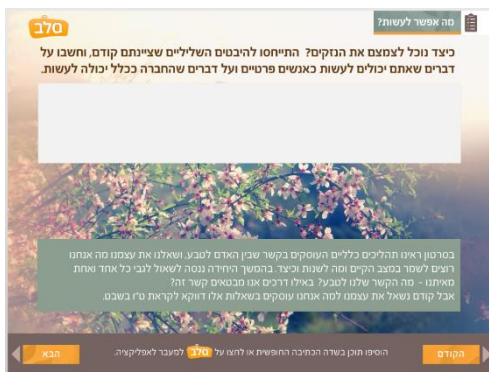
בשקופית זו מוצג נושא המצגת. אם התלמידים עבדו לפני המפגש ביחידה ללימוד עצמי, שאלו אותם כיצד לדעתם קשורה המצגת לנושא שבו עסקה היחידה.

שקופית 2 – בין האדם לסביבה

הקרינו את הסרט, ודונו עם התלמידים בהיבטים החיוביים והשליליים של הקדמה. היבטים חיוביים יכולים להיות קשורים למה שמעניקה לנו הקדמה: אפשרות לפגוש בצורה וירטואלית (ופנים אל פנים, בזכות כלי התחבורה הקיימים) אנשים שחיים במקומות רחוקים, זמן פנוי לתחביבים וכדומה. היבטים שליליים יכולים להיות קשורים לזיהום אוויר, ניצול יתר של משאבי טבע וכדומה.

שקופית 3 – מה אפשר לעשות?

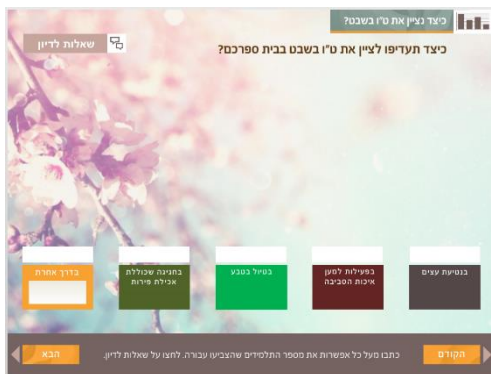
חשבו יחד עם התלמידים על דרכים שבהן החברה בכללה, וכל אחד ואחת מהפרטים בה, יכולים למזער את נזקי הקדמה. התייחסו אל ההיבטים השליליים שהוזכרו בדיון שקדם לשקופית זו. חשוב לציין שאין אנו מצפים מהתלמידים לוותר על יתרונות הקדמה, אולם ייתכן שישנם דברים שהם יכולים לשנות – לא להחליף סמארטפון בכל שנה, ללכת לחוג ברגל במקום שההורים יסיעו במכונית, להוביל קמפיין לשימוש בתחבורה ציבורית, לפעול למען חלופות למפעלים מזהמים (אם התלמידים עבדו ביחידה ללימוד עצמי, הזכירו להם את פעולתו של אלעד), למחזר אריזות ועוד.

שקופית 4 – ט"ו בשבט והסביבה

שקופית זו מסבירה לתלמידים מדוע דווקא בט"ו בשבט אנו עוסקים בנושא זה. אפשר לשאול את התלמידים, לאור מה שראו בסרט, מדוע הם חושבים שדווקא בתקופה שלנו התווסף למשמעויות החג הרובד של השמירה על הסביבה.

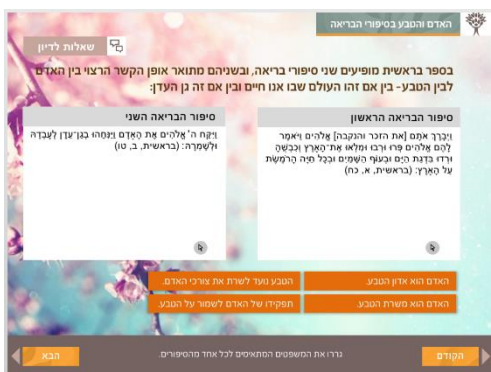
שקופית 5 – כיצד נציין את ט"ו בשבט?

מכיוון שט"ו בשבט עבר גלגולים רבים והוא נושא משמעויות שונות, בקשו מהתלמידים לבחור באיזו דרך הם היו מעדיפים לציין את החג, ודונו איתם בשאלה אילו ערכים באים לידי ביטוי בכל בחירה.

לאחר מכן הפנו את תשומת ליבם להקשרים הסביבתיים של החג – מחד, המשמעות הלאומית של חזרה לארץ ישראל, ומאידך המשמעות האוניברסלית של שמירה על הטבע – האם יש קשר בין שתי המשמעויות האלה? מהו?

שקופית 6 – האדם והטבע בסיפורי הבריאה

בכל אחד מסיפורי הבריאה המופיעים בספר בראשית באה לידי ביטוי ציפייה שונה בנוגע ליחסים בין האדם לטבע – בסיפור הראשון הטבע נועד לשרת את האדם, ואילו בסיפור השני האדם נועד לשמור על הטבע. באמצעות השאלות לדיון העלו בפני התלמידים את הקשרים בין שתי תפיסות אלו לבין ההתפתחות שהוצגה בסרטון אודות היחסים בין האדם והסביבה.

שקופית 7 – "לעבדה ולשמרה"

הכותרת של שקופית זו לקוחה מסיפור הבריאה השני, ומבטאת תפיסה שלפיה על האדם מוטל התפקיד לשמור על סביבתו. התלמידים מוזמנים לתכנן ביחד קמפיין פרסומי שיבטא עמדה זו.

זה הזמן לצאת מגבולות המצגת והכיתה, לאפשר לתלמידים לגייס את היצירתיות והיזמות שלהם, וליצור בסופו של דבר הפנינג או תערוכה בנושא בבית הספר ובאתר הבית ספרי.

